

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

ĐOÀN THỊ HỒNG THỦY

**TRUYỆN NGẮN VIẾT VỀ ĐỀ TÀI
AN NINH XÃ HỘI CỦA LÊ TRI KỶ, HỮU ƯỚC
VÀ NGUYỄN ĐÌNH TÚ**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGÔN NGỮ VÀ VĂN HÓA VIỆT NAM**

THÁI NGUYÊN - 2016

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

ĐOÀN THỊ HỒNG THỦY

**TRUYỆN NGẮN VIẾT VỀ ĐỀ TÀI
AN NINH XÃ HỘI CỦA LÊ TRI KỶ, HỮU ƯỚC
VÀ NGUYỄN ĐÌNH TÚ**

Chuyên ngành: Văn học Việt Nam

Mã số: 60 22 01 21

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGÔN NGỮ VÀ VĂN HÓA VIỆT NAM**

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Cao Thị Hảo

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các nội dung nghiên cứu và kết quả trong đề tài này là trung thực, khách quan và chưa từng được công bố trong bất cứ công trình nghiên cứu nào trước đây.

Tác giả luận văn

Đoàn Thị Hồng Thủy

LỜI CẢM ƠN

Em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS.TS Cao Thị Hảo - Trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên về sự hướng dẫn tận tình, đầy đủ, chu đáo và đầy tinh thần trách nhiệm của cô trong toàn bộ quá trình em hoàn thành luận văn.

Em xin trân trọng cảm ơn sự tạo điều kiện giúp đỡ của Ban chủ nhiệm Khoa Ngữ Văn và các thầy cô giáo Phòng đào tạo Trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên để em được thực hiện đề tài luận văn này.

Em cũng xin chân thành cảm ơn gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã động viên và nhiệt tình giúp đỡ em trong thời gian hoàn thành luận văn.

Thái nguyên, tháng 6 năm 2016

Tác giả luận văn

Đoàn Thị Hồng Thủy

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử vấn đề.....	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	11
4. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	11
5. Phương pháp nghiên cứu	12
6. Đóng góp của luận văn	12
7. Cấu trúc luận văn	12
PHẦN NỘI DUNG	12
Chương 1: KHÁI QUÁT VĂN HỌC VIẾT VỀ ĐỀ TÀI AN NINH XÃ HỘI VÀ CHÂN DUNG BA NHÀ VĂN LÊ TRI KỶ, HỮU ƯỚC, NGUYỄN ĐÌNH TÚ	13
1.1. Các chặng đường phát triển của mảng văn xuôi viết về đề tài an ninh xã hội	13
1.1.1. Giai đoạn trước năm 1945.....	13
1.1.2. Giai đoạn từ 1945 - 1975	15
1.1.3. Giai đoạn sau 1975.....	15
1.2. Khái quát về các nhà văn thuộc lực lượng vũ trang	17
1.2.1. Tình yêu với nghề	18
1.2.2. Bản lĩnh chính trị vững vàng.....	19
1.2.3. Những thuận lợi và khó khăn đặc thù của các nhà văn thuộc ngành công an quân đội khi viết về đề tài an ninh xã hội.....	22
1.3. Vài nét khái lược về ba nhà văn	25
1.3.1. Nhà văn Lê Tri Kỷ - anh cả của văn học thuộc ngành công an.....	25
1.3.2. Nhà văn Hữu Ước - nhà văn thế hệ thứ hai của ngành công an	30
1.3.3. Nhà văn Nguyễn Đình Tú - nhà văn trẻ xuất sắc của quân đội.....	34

Chương 2: HIỆN THỰC ĐỜI SỐNG XÃ HỘI PHONG PHÚ SINH ĐỘNG, ĐẠM TÍNH THỜI SỰ TRONG TRUYỆN NGẮN VIẾT VỀ ĐỀ TÀI AN NINH XÃ HỘI CỦA LÊ TRI KỸ, HỮU ƯỚC, NGUYỄN ĐÌNH TÚ.....	39
2.1. Phản ánh những tệ nạn trong xã hội hiện đại	39
2.1.1. Lợi dụng chức quyền tham nhũng tham ô	39
2.1.2. Tệ nạn mại dâm trong đời sống xã hội	42
2.1.3. Tệ nạn ma túy đầu độc giới trẻ.....	46
2.2. Cảnh báo hiện tượng suy thoái về đời sống tinh thần xã hội	50
2.2.1. Sự suy thoái về đạo đức	50
2.2.2. Sự sa đọa về lối sống.....	54
2.2.3. Quan hệ thầy trò bị thị trường hóa	59
2.3. Phản ánh hiện tượng vô cảm trong xã hội hiện đại	63
Chương 3: MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM NGHỆ THUẬT TIÊU BIỂU TRONG TRUYỆN NGẮN VIẾT VỀ ĐỀ TÀI AN NINH XÃ HỘI CỦA LÊ TRI KỸ, HỮU ƯỚC, NGUYỄN ĐÌNH TÚ	67
3.1. Nghệ thuật xây dựng nhân vật trong truyện ngắn của ba nhà văn.....	67
3.1.1. Khắc họa nhân vật qua ngoại hình	67
3.1.2. Khắc họa nhân vật qua nội tâm.....	79
3.2. Giọng điệu nghệ thuật.....	85
3.2.1. Giọng điệu vui tươi tự hào	86
3.2.2. Giọng điệu triết lý	88
3.2.3. Giọng điệu giận dữ căm hận	90
3.3. Ngôn ngữ nghệ thuật	93
3.3.1. Ngôn ngữ đời thường, giản dị.....	93
3.3.2. Ngôn ngữ tinh tế, giàu cảm xúc	94
KẾT LUẬN	98
TÀI LIỆU THAM KHẢO	100

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

1.1. Trong bất kỳ thời đại nào, dù thời chiến hay thời bình, vấn đề an ninh xã hội cũng được đặt lên hàng đầu. Bởi lẽ một quốc gia, một xã hội có thật sự bình yên và an toàn hay không phụ thuộc rất lớn vào vấn đề an ninh xã hội của quốc gia, dân tộc đó. Chính vì vậy vấn đề an ninh xã hội luôn là một đề tài được các nhà văn quan tâm, nhất là trong thời kỳ hiện đại.

Hiện nay, chúng ta đã có khá nhiều những cuộc thi, những trại sáng tác văn học, những cuộc vận động sáng tác về vấn đề an ninh xã hội do nhà nước, các cơ quan báo chí (tiêu biểu là Báo Công an nhân dân, Tạp chí Văn nghệ quân đội) tổ chức, thu hút rất nhiều cây bút chuyên nghiệp cũng như nghiệp dư. Đặc biệt, từ nhiều năm qua, Bộ Công an và Hội Nhà văn Việt Nam đã phối hợp rất chặt chẽ để tổ chức sáng tác mảng văn học đề tài **“Vi an ninh Tổ quốc và bình yên cuộc sống”** với các thể loại truyện ngắn, tiểu thuyết và ký. Nhiều tác phẩm văn học về an ninh trật tự được đánh giá cao cả về mặt nghệ thuật lẫn xã hội. Các tác phẩm đã đề cập tới nhiều vấn đề **“nóng”** trong đời sống xã hội liên quan đến an ninh trật tự xã hội như ma túy, mại dâm, chống buôn lậu. Song song với đó, các nhà văn đã xây dựng và làm nổi bật hình tượng người chiến sỹ công an nhân dân trên mọi mặt trận, giúp bạn đọc có cái nhìn cảm thông, chia sẻ với những vất vả, hy sinh thầm lặng của lực lượng công an nhân dân. Rất nhiều tác phẩm phản ánh sinh động, kịp thời thực tiễn công tác, chiến đấu và xây dựng lực lượng; đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch; phát hiện, lên án các hành vi tiêu cực, tham nhũng và cung cấp cho cơ quan Công an nhiều tin, bài có giá trị phục vụ công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm và tệ nạn xã hội. Nhiều tác phẩm khác cũng đồng thời phát hiện, cổ vũ các nhân tố tích cực, các điển hình tiên tiến trong đấu tranh phòng, chống tội phạm, bảo vệ an ninh, trật tự; vận động các tầng lớp nhân dân tích cực tham gia phong trào toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc.

1.2. Hiện nay, lực lượng sáng tác về vấn đề an ninh xã hội trên văn đàn của nước ta tương đối hùng hậu, ngoài những tên tuổi xuất hiện từ lâu trên văn đàn như

Luong Sỹ Cầm (*Dấu chân trinh sát...*), Trần Diễm (*Bức thư giải oan, Mã số 07...*), Triệu Huân (*Sao đen; Cái Tàu; Bức tử; Khe ngầm bí hiểm; Những mảnh đời tan vỡ ...*), ... đã có thêm khá nhiều cây bút trẻ đầy nội lực như Dili (*Câu lạc bộ số 7...*), Võ Bá Cường (*Tướng bà...*), Nguyễn Xuân Thủy (*Sát thủ online, Có tiếng người trong gió...*), ... Và đặc biệt không thể không nhắc đến những nhà văn xuất thân từ lực lượng vũ trang với ưu thế đặc biệt là được tiếp xúc trực tiếp hàng ngày với các vấn đề về trật tự, an ninh xã hội. Họ là nguồn lực sung sức nhất chuyên viết về đề tài này. Ta có thể kể đến Đại tá-nhà văn Nguyễn Hồng Thái (*Đổi mặt, Đất nóng, ...*); Lê Tri Kỷ (*Cây đa xanh, Phố vắng, Những tiếng nói thầm, Sống chìm,...*); Đại tá Nguyễn Thụ (*Thức tỉnh, Lưới trời lồng lộng, Quả báo*); Chu Thanh Hương (*Hoa bay, Bí ẩn Phụng Hoàng Sơn,...*); Trung tướng-nhà văn Hữu Ước (*Một con người, Đêm giông, Vòng vây cô đơn, Vòng xoáy, Vòng đời...*); Đại tá - nhà văn Phùng Thiên Tân (*Hồ sơ chưa kết thúc, SBC xung trận,...*),... Và thời điểm này người ta hay nhắc đến nhà văn Nguyễn Đình Tú, một cây bút với tuổi văn tuổi đời còn khá trẻ cũng xuất thân trong ngành với hàng loạt truyện ngắn (*Thanh tẩy, Không thể nào khác được, Vũ điệu của thị dân...*) và khá nhiều tiểu thuyết viết về đề tài an ninh xã hội (*Phiên bản, Kín, Nháp, Hồ sơ một tử tù,...*)...

1.3. Viết về đề tài an ninh xã hội có rất nhiều nhà văn, nhưng có lẽ các nhà văn thuộc lực lượng vũ trang là viết hay và thật hơn cả. Trong đội ngũ sáng tác thuộc lực lượng vũ trang về đề tài này, có thể nói Lê Tri Kỷ là nhà văn mở đầu và tiên trạm. Ông đã đặt nền móng cho những cây bút thuộc thế hệ sau mình trong đó có Hữu Ước. Viết không nhiều nhưng với những tác phẩm đầy chất đời, tình người, truyện ngắn của Hữu Ước xứng đáng là nhà văn tiếp theo thuộc lực lượng vũ trang nối bước Lê Tri Kỷ, giữ ngọn lửa cho những trang văn về đề tài an ninh xã hội. Thế hệ tiếp theo của các nhà văn thuộc lực lượng vũ trang, các nhà văn trẻ, mà một trong những đại diện tiêu biểu nhất là Nguyễn Đình Tú đã tiếp tục giữ vững truyền thống của đàn anh đi trước khi dành sự quan tâm cho đề tài an ninh xã hội, những đã có nhiều sự đổi thay về nội dung cũng như nghệ thuật, đặc biệt là

nhiều day dứt và chiêm nghiệm hơn. Ba nhà văn, ba thế hệ của các nhà văn thuộc lực lượng vũ trang, con đường sáng tác nghệ thuật của họ đã phản ánh sự phát triển và lớn mạnh không ngừng của các nhà văn thuộc lực lượng vũ trang cũng như sự đa dạng và nhiều sắc màu trong đề tài an ninh xã hội.

Tuy có không ít những nghiên cứu về đề tài an ninh xã hội trong sáng tác của ba tác giả này nhưng đến nay vẫn chưa có công trình nào đề cập một cách hệ thống, cụ thể. Thêm nữa, truyện ngắn viết về đề tài an ninh xã hội của ba nhà văn trên vẫn chưa dành được sự quan tâm đúng mức. Hầu như chưa có bất kỳ một công trình nghiên cứu nào tìm hiểu về vấn đề này. Chính vì vậy chúng tôi quyết định chọn đề tài **Truyện ngắn về đề tài an ninh xã hội của Lê Tri Kỳ, Hữu Ước và Nguyễn Đình Tú** để nghiên cứu. Hy vọng công trình hoàn thành sẽ khẳng định những đóng góp của ba nhà văn tiêu biểu này cho văn học hiện đại Việt Nam nói chung và văn học viết về đề tài an ninh xã hội nói riêng.

2. Lịch sử vấn đề

Truyện ngắn của Lê Tri Kỳ, Hữu Ước, Nguyễn Đình Tú viết về đề tài an ninh xã hội đã nổi tiếng trên văn đàn cũng như trong lòng độc giả từ lâu. Và có không ít bài viết, bài phê bình, cảm nhận về các tác phẩm của ba nhà văn. Các độc giả, các nhà phê bình tìm đến tác phẩm của họ và tìm thấy ở đó những những mảng hiện thực an ninh xã hội rất đáng quan tâm.

2.1. Những nghiên cứu về truyện ngắn của nhà văn Lê Tri Kỳ

Trên trang Tonvinhvanhoadoc.vn, nhà báo Phạm Thị Thái trong *Nhà văn Lê Tri Kỳ: Một cuộc đời sôi động và đa sắc văn chương* đã nhận xét về truyện ngắn Lê Tri Kỳ như sau: “Điều đặc biệt hầu hết truyện ngắn, kể cả những thể loại khác của Lê Tri Kỳ đều lấy cảm hứng, chất liệu từ ngành Công an và đều xoay quanh mảng đề tài an ninh xã hội.” [43]. Theo chị, “đề tài an ninh xã hội trong các tác phẩm của Lê Tri Kỳ thu hút người đọc không phải vì thỏa mãn trí tò mò như tên gọi của nó mà vì bài học triết lý nhân sinh sâu sắc toát ra từ mỗi câu chuyện”[43]. Có lẽ vì vậy nên khi bàn về truyện ngắn Lê Tri Kỳ, nhà nghiên cứu Đinh Xuân Dũng đã rất tinh tế và sâu sắc khi nhận định truyện “rất Công an mà

chẳng có gì là trinh thám”[43]. Bài báo đã chỉ ra khá rõ ưu điểm cũng như lợi thế của tác giả trong khi sáng tác. Xuất thân là công an, tác giả đã viết những câu chuyện xoay quanh đề tài an ninh xã hội rất thật mà vẫn đậm chất văn chương. Đây là điều mà không phải nhà văn nào cũng làm được khi viết về đề tài này.

Trong bài *Nhà văn Lê Tri Kỷ: Đắc địa trong nghiệp ngã* trên trang <http://antgct.cand.com.vn/>, nhà báo Toàn Nguyễn lại có nhận xét như sau: “*Từ một đứa trẻ mồ côi mẹ, Lê Tri Kỷ bước vào đời sống Công an khá sớm rồi suốt đời gắn bó với mảng đề tài Công an như một định mệnh. Ông viết văn như một thứ mệnh lệnh của đời sống và không làm màu với những con chữ của mình.*”[48]. Bài viết đã phân tích và chỉ ra rất rõ vai trò người anh cả, người dẫn đường của Lê Tri Kỷ đối với các lớp nhà văn đi sau trong ngành. Nhờ có ông mà các lớp nhà văn đi sau cũng như người đọc đã từng bước gạt mở được những lớp bụi mờ che phủ và tìm ra nét đẹp giản dị chân thực nhất của những người chiến sĩ công an. Bởi vậy ông được đánh giá khá cao: “*Lê Tri Kỷ - người tri kỷ cả một đời văn với đề tài người chiến sĩ Công an, tri kỷ với những phận người bị khuất lấp phía sau những chứng lý tưởng như minh bạch. Các tác phẩm của ông, bởi vậy, là những hạt vàng lấp lánh và đắc địa, tôn vinh những chiến công lặng lẽ, những chiến công không phải là tám huân chương mà chính là sự đổi thay đẹp đẽ trong mỗi số phận sau những bi kịch nghiệp ngã nhất của kiếp người.*” [48]. Ông không phải là người đầu tiên viết văn của lực lượng công an nhưng lại là người đầu tiên có cái nhìn tương đối toàn diện về cuộc đời và nghề nghiệp của người chiến sĩ: “*Lê Tri Kỷ lại là người đầu tiên viết về người Công an ở những khía cạnh đời thường nhất....Không ngại ca một chiều, người Công an đã có đời sống, có số phận và để lại những dấu ấn không dễ phai mờ.*”[48]

Tiếp đó, Xuân Thiều trong bài viết *Lê Tri Kỷ - Nhà văn tiêu biểu nhất của ngành Công an nhân dân* – một bài viết rất ý nghĩa, được đăng tải trên trang web <http://www.tapchicuaviet.com.vn/> thì nhận xét: “*Hội Nhà văn Việt Nam, Bộ Nội vụ và đông đảo bạn đọc đều coi ông là nhà văn tiêu biểu của ngành công an, người có công đầu khai phá và chăm chút xây dựng phong trào sáng tác và là ngòi bút tâm huyết về mảng đề tài vì an ninh Tổ quốc và bình yên cuộc sống,*